

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ & ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Μετάφραση και σχολιασμός του διηγήματος
«Η Κόκκινη Κλωστή», της Sofia Samatar,
*LIGHTSPEED MAGAZINE***

Μαριήλια Κοντοκοντή
Αριθμός Μητρώου: Ξ2014016

Επιτροπή Εποπτείας:
Επόπτης: Νικολάου Πασχάλης
Β' Επιβλέπων: Κεραμίδας Σωτήριος

Κέρκυρα 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.Εισαγωγή.....	4
2. Πλοκή του Διηγήματος	7
3. Μετάφρασμα Πρωτοτύπου.....	9
4. Πρωτότυπο κείμενο.....	20
5. Σχολιασμός Μεταφράσματος	
5.1. Σχολιασμός της Μεταφραστικής Διαδικασίας.....	31
5.2. Μεταφραστικά Προβλήματα	33
5.3. Διαχείριση Μεταφραστικών Προβλημάτων.....	35
6. Συμπεράσματα.....	39
7. Βιβλιογραφία.....	40

**Μετάφραση και σχολιασμός του διηγήματος
«Η Κόκκινη Κλωστή», της Sofia Samatar,
*LIGHTSPEED MAGAZINE***

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Η Κόκκινη Κλωστή» (2016), από την Sofia Samatar, είναι ένα μικρό σε έκταση διήγημα που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Lightspeed*. Το είδος του διηγήματος είναι μία δυστοπική μυθοπλασία. Η δυστοπική μυθοπλασία εμφανίστηκε ως απάντηση στο ουτοπικό. **Η ουτοπική και η δυστοπική μυθοπλασία** είναι είδη κερδοσκοπικής μυθοπλασίας που εξερευνούν κοινωνικές και πολιτικές δομές. Η ουτοπική μυθοπλασία απεικονίζει ένα σκηνικό που συμφωνεί με το ήθος του συγγραφέα, έχοντας διάφορα χαρακτηριστικά μιας άλλης πραγματικότητας που προορίζονται να ελκύσουν τους αναγνώστες. Η δυστοπική μυθοπλασία προσφέρει το αντίθετο: την απεικόνιση ενός σκηνικού που διαφωνεί πλήρως με το ήθος του συγγραφέα. ^[1]

Η δυστοπία είναι μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται από εστίαση σε κάτι που είναι αντίθετο με το ήθος του συγγραφέα, όπως η μαζική φτώχεια, η δημόσια δυσπιστία και καχυποψία, ένα αστυνομικό κράτος ή η καταπίεση. ^[1] Οι περισσότεροι συγγραφείς δυστοπικής μυθοπλασίας διερευνούν τουλάχιστον έναν λόγο για τον οποίο τα πράγματα είναι έτσι, συχνά ως αναλογία για παρόμοια θέματα στον πραγματικό κόσμο. Η δυστοπική λογοτεχνία χρησιμεύει στο να «παρέχει νέες προοπτικές για προβληματικές κοινωνικές και πολιτικές πρακτικές που διαφορετικά θα μπορούσαν να θεωρηθούν δεδομένες ή να θεωρηθούν φυσικές και αναπόφευκτες». ^[2]

Η σύγχρονη δυστοπική μυθοπλασία δεν βασίζεται μόνο σε θέματα όπως οι ολοκληρωτικές κυβερνήσεις και ο αναρχισμός, αλλά και η ρύπανση, η υπερθέρμανση του πλανήτη, η κλιματική αλλαγή, η υγεία, η οικονομία και η τεχνολογία. Τα σύγχρονα δυστοπικά θέματα είναι κοινά στο είδος της λογοτεχνίας για νέους ενήλικες (YA). ^{[3] [4]}

Οι δυστοπίες συνήθως προεκτείνουν στοιχεία της σύγχρονης κοινωνίας, και έτσι μπορούν να διαβαστούν ως πολιτικές προειδοποιήσεις.

Το διήγημα αυτό λοιπόν εκτυλίσσεται σε μια δυστοπία και τοποθετείται χρονικά σε μια περίοδο κατά την οποία το περιβάλλον έχει καταστραφεί λόγω της ρύπανσης που προκάλεσε το ανθρώπινο είδος. Επομένως, οι λίγοι εναπομείναντες

παλεύουν να επιβιώσουν με όποιο τρόπο μπορούν. Το διήγημα αυτό βρίθκει ρεαλιστικών και γλαφυρών περιγραφών, οι οποίες, σε συνδυασμό με την χρήση μεταφορικής γλώσσας, μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα την πλοκή. Ο λόγος που επιλέξαμε το έργο της Samatar ως κείμενο – πηγή, δεν είναι άλλος από τον περίπλοκο, τηλεγραφικό, τρόπο γραφής της, ο οποίος δίνει στον αναγνώστη την αίσθηση ότι παίρνει μέρος στην ιστορία. Η Sofia Samatar είναι η συγγραφέας των μυθιστορημάτων: «A Stranger in Olondria» και «The Winged Histories», της συλλογής διηγημάτων, Tender και Monster Portraits, μια συνεργασία με τον αδελφό της, τον καλλιτέχνη Del Samatar. Είναι αποδέκτης του Βραβείου William L. Crawford, του Astounding Award for Best New Writer, του British Fantasy Award και του World Fantasy Award. Διδάσκει αραβική λογοτεχνία, αφρικανική λογοτεχνία και κερδοσκοπική λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο Τζέιμς Μάντισον.

Το 2012, το πρώτο μυθιστόρημα της Samatar, «A Stranger in Olondria», εκδόθηκε από τον ανεξάρτητο εκδότη SF Small Beer Press. Το μυθιστόρημα έχει κερδίσει πολλά βραβεία, συμπεριλαμβανομένων των βραβείων World Fantasy(2014), British Fantasy(2014), William L. Crawford Fantasy (2014), Βραβείο Φαντασίας της IAFA (2014) και ήταν υποψήφιο για το βραβείο Nebula. Έφερε επίσης στην Samatar το βραβείο John W. Campbell (2014) για τον καλύτερο νέο συγγραφέα επιστημονικής φαντασίας.

Ξεκινώντας με το «The Nazir», η Samatar έχει δημοσιεύσει πάνω από δύο δωδεκάδες διηγήματα από το 2012, εμφανιζόμενη στα Strange Horizons, Clarkesworld και Apex, μεταξύ άλλων, μια επιλογή των οποίων περιλαμβάνεται στη συλλογή Tender (2017). Το διήγημα «Selkie Stories Are for Losers» προτάθηκε για το βραβείο Hugo and Nebula το 2014. Οι ιστορίες της συχνά κινούνται στα σύνορα του ρεαλισμού, της φαντασίας και της επιστημονικής φαντασίας.

Μαζί με τον αδελφό της, τον καλλιτέχνη Del Samatar, δημοσιεύει το «Monster Portraits» το 2018, μια συλλογή από πορτρέτα φανταστικών τεράτων που αποτελείται από γραφικά και συνοδευτικά πεζά ποιήματα ή ποιητικά σκίτσα με συνοδευτικές εικονογραφήσεις.

Η Samatar υπηρέτησε ως συντάκτης μη μυθοπλασίας και ποίησης για το Interfictions: A Journal of Interstitial Arts.

Στην ανάλυση που ακολουθεί, θα παρουσιάσουμε την δική μας μετάφραση του πρωτότυπου κειμένου από τα Αγγλικά στα Ελληνικά και αφού αναλύσουμε την πλοκή του διηγήματος, θα αναφερθούμε στις μεταφραστικές τεχνικές που χρησιμοποιήσαμε. Έπειτα, θα σχολιάσουμε την μεταφραστική διαδικασία και στην συνέχεια θα αναφερθούμε στα μεταφραστικά προβλήματα που αντιμετωπίσαμε. Ακόμη, θα απαριθμήσουμε τις μεταφραστικές τεχνικές που χρησιμοποιήσαμε για να διαχειριστούμε αυτά τα προβλήματα και θα επεξηγήσουμε τους λόγους για τους οποίους επιλέξαμε τις συγκεκριμένες τεχνικές. Τέλος, θα επανεξετάσουμε το τελικό αποτέλεσμα της μετάφρασής μας και θα κάνουμε κάποιες παρατηρήσεις σχετικές με αυτό.

Δε θα ήθελα να παραλείψω να εκφράσω δημοσίως τις ευχαριστίες μου στην επιτροπή των καθηγητών μου, τους κ.κ. **Πασχάλη Νικολάου και Σωτήριο Κεραμίδα**, για την αμέριστη συμπαράστασή τους και την βοήθεια που μου προσέφεραν για να φέρω σε πέρας την εργασία αυτή και, ιδιαίτερα, στον κ. **Πασχάλη Νικολάου**, ο οποίος και είχε την ευθύνη της τελικής επιλογής του συγκεκριμένου θέματος.

2. ΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

«Η Κόκκινη Κλωστή», όπως προαναφέρθηκε, είναι σύντομο διήγημα στο οποίο πρωταγωνιστεί η Σάρα και η μητέρα της. Η Σάρα στέλνει μηνύματα στον Φοξ, όπως τον αποκαλεί, μέσω μιας αυτοσχέδιας κεραίας από μεταλλικό κουτί και του αφηγείται, κάποιες εμπειρίες της από την συμβίωση της με άλλους ανθρώπους, χωρίς βέβαια να αναφέρει τα ονόματά τους. Αναφέρεται επίσης στον χαμένο πατέρα της, ο οποίος εξαφανίστηκε απρόσμενα. Αν και ο Φοξ δεν απαντάει σε κανένα μήνυμα της Σάρας, η ίδια μας δίνει πολλά στοιχεία για τις αντιλήψεις του, την συμπεριφορά του, τις ασχολίες του και την εξυπνάδα του. Ενδεικτικά, μαθαίνουμε ότι πρόκειται για έναν άνθρωπο με κοφτερό μυαλό, τον οποίο η μητέρα της Σάρας αποκαλεί «έξυπνο-Φοξ». Η ιστορία αυτή τοποθετείται χρονικά σε μια εποχή κατά την οποία ο πλανήτης έχει μολυνθεί σε τεράστιο βαθμό από την ανθρώπινη παρουσία και οι λιγοστοί άνθρωποι που επιζούν, κάνουν τα πάντα για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην. Πιο συγκεκριμένα, σχηματίζουν ομάδες ώστε να μπορούν να συνεργάζονται, να καλλιεργούν και να προστατεύουν ο ένας τον άλλο από πιθανούς εισβολείς. Η Σάρα και η μητέρα της ωστόσο, τάσσονται υπέρ της συνεχούς μετακίνησης-μετανάστευσης. Ασπάζονται τις θεωρίες του «Κινήματος», σύμφωνα με τις οποίες κανείς δεν πρέπει να παραμένει στάσιμος, αλλά αντιθέτως, πρέπει να κινείται και να μην συνηθίζει σε ένα συγκεκριμένο μέρος. Ο θάνατος της μητέρας της Σάρας σε συνδυασμό με τα αναπάντητα μηνύματά της προς τον Φοξ, αποτελούν τις τελευταίες σκηνές του μικρού αυτού διηγήματος.

Εδώ θα πρέπει να εξηγήσουμε ότι το «Κίνημα» που αναφέρεται μέσα στο κείμενο ξεκίνησε αρχικά ως ένα Οικολογικό Κίνημα, το οποίο στην συνέχεια μπλέχτηκε με άλλα κινήματα, για ειρήνη, για δικαιοσύνη, για απλή ζωή κ.α.

Όσον αφορά τους χαρακτήρες και τις προσωπικότητές τους, μπορούμε να εξάγουμε πολλά στοιχεία μέσα από το κείμενο. Η μητέρα της Σάρας φαίνεται να είναι μια σκληρή γυναίκα, που έχει περάσει αρκετές δυσκολίες στην ζωή της και έμαθε να τις διαχειρίζεται με τον σωστό για αυτήν τρόπο. Δεν διστάζει να πει την γνώμη της στους υπόλοιπους ανθρώπους του καταφυγίου, παρόλο που εκείνοι είναι εξαρχής αρνητικοί. Δεν φοβάται να υποστηρίξει τα πιστεύω της και αυτό την καθιστά θαρραλέα. Μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε ως μία ασυμβίβαστη και δυναμική γυναίκα, η οποία δεν διστάζει να περιπλανάται, μαζί με την ανήλικη κόρη της,

έχοντας να διασχίσει επικίνδυνες περιοχές, προκειμένου να εξασφαλίζει κάθε φορά τις καλύτερες προϋποθέσεις διαβίωσης, γι αυτήν και την Σάρα. Πρόκειται για μια μορφωμένη γυναίκα η οποία χαίρεται να διδάσκει τα παιδιά των καταφυγίων από τα οποία περνάει με την Σάρα. Ακόμη και πριν τον θάνατό της, η αφοσίωσή και προσήλωσή της στο «Κίνημα» είναι αξιοσημείωτη. Παρόλο που ο άντρας και πατέρας της Σάρας δεν είναι πια κοντά τους, η ίδια φροντίζει να κάνει το καλύτερο που μπορεί για αυτήν και την κόρη της.

Σε ό,τι αφορά τον σύζυγό της και πατέρα της Σάρας, η συγγραφέας δεν μας δίνει πολλά στοιχεία για τον χαρακτήρα του και την προσωπικότητά του. Αρκείται να μας περιγράψει, ότι ήταν ένας άνθρωπος, που λόγω επαγγέλματος, ήταν σε μόνιμη κίνηση, από πολιτεία σε πολιτεία, αφήνοντας το στίγμα του παντού όπου περνούσε.

Εκείνο όμως που είναι συγκινητικό είναι το σημείο όπου η συγγραφέας αναφέρεται στην εξαφάνιση του, πιθανολογώντας ότι συνελήφθη και φυλακίστηκε σε κάποιο σκοτεινό μέρος από τις εχθρικές δυνάμεις και ίσως εξοντώθηκε, δίχως να έχουν στην οικογένεια κάποια επίσημη ενημέρωση για την τύχη του.

Η Σάρα από την άλλη, είναι ένα πιο συνεσταλμένο κορίτσι. Φαίνεται εξίσου αποφασιστική με την μητέρα της αλλά ενδεχομένως λόγω του νεαρού της ηλικίας της δεν θέλει ιδιαίτερα να μετακινείται συνεχώς από καταφύγιο σε καταφύγιο. Φαίνεται πως είχε μια καλή σχέση με τον Φοξ και γι' αυτό προσπαθεί να επικοινωνήσει μαζί του. Εναλλακτικά, ίσως νιώθει μοναξιά και ο Φοξ ήταν ο μόνος στον οποίο μπορούσε να εμπιστευτεί πράγματα και να μοιραστεί τις σκέψεις της. Τα υπόλοιπα πρόσωπα που εμφανίζονται στις περιγραφές της Σάρας, όπως η κυρία που την αποκαλεί Κοτόπουλο, ο κύριος που τρώει την κομπόστα και προσεύχεται και ο κύριος που περιφρονεί την μητέρα της, είναι λιγότερο σημαντικοί χαρακτήρες της ιστορίας.

3. ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ

Η Κόκκινη Κλωστή

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα. Σου στέλνω από το κέντρο M691, Μπλακ Χοκ, Νότια Ντακότα. Είναι νύχτα και τα φώτα του κέντρου έχουν ανάψει. Το κέντρο διευθύνει ένας γέρος, λευκός, που κρέμεται το χείλος του—μιλάει με την μαμά μου στον πάγκο. Η μαμά είναι εντάξει. Δεν σε αναφέραμε σχεδόν καθόλου από τότε που αφήσαμε την παλιά ομάδα στην κοιλάδα, μόλις λίγες εβδομάδες αφότου εξαφανίστηκες. Ανέφερε το όνομά σου μια φορά, όταν βρήκα έναν από τους παλιούς σου πίνακες παντού γραμμένο με εξισώσεις. «Λοιπόν», είπε. «Αυτός ήταν ο Φοξ».

Μια φορά -δεν νομίζω ότι σου το είπα αυτό- χάσαμε κάποια πράγματα όσο διασχίζαμε μια γέφυρα. Πίσω στην Καλιφόρνια, πριν σε γνωρίσουμε. Εκείνη τη μέρα είχε τόσο δυνατό αέρα. Θα πρέπει να ήμασταν ανόητοι που αποφασίσαμε να την διασχίσουμε. Χάσαμε ένα κουτί με πράγματα του μπαμπά μου, κυρίως βιβλία, και η Μαμά είπε: «Λοιπόν. Πάει. »

Όπως είπα, ο άνεμος ήταν δυνατός. Μάλλον νόμιζε ότι δεν την άκουσα.

Νομίζω ότι με κοιτάζει. Είναι δύσκολο να το καταλάβω από το γυαλί, είναι όλο γρατζουνισμένο και λερωμένο με νεκρά έντομα. Μάλλον πρέπει να πηγαίνω. Κατευθυνόμαστε βόρεια - ναι, κατευθείαν στην καρδιά του χειμώνα. Είναι ιδέα της Μαμάς.

Έχω ακόμα το βραχιόλι που μου έδωσες. Μου κοκκινίζει τον καρπό.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα. Είμαι στο κέντρο M718, Μπιγκ Μπότομ («Μεγάλος Πάτος»), Νότια Ντακότα. Αυτό είναι πραγματικά το όνομα. Δεν υπάρχει σχεδόν τίποτα άλλο εδώ, εκτός από ένα ετοιμόρροπο σπίτι, αλλά με ένα τεράστιο υπόγειο. Υπάρχει μια αυτοσχέδια κεραία από μεταλλικό κουτί, οπότε σκέφτηκα να επικοινωνήσω μαζί σου ξανά.

Πήρες το μήνυμά μου;

Έχει πολύ κόσμο εδώ μέσα. Νιώθω σαν κάποιος να είναι έτοιμος να κρυφοκοιτάξει πάνω από τον ώμο μου.

Τέλος πάντων, το υπόγειο είναι όμορφο, γεμάτο με αψίδες από ξύλο βελανιδιάς. Είναι ζεστά και έχουν και αυτά τα αμυδρά κόκκινα φώτα, σαν τον ουρανό της ερήμου μερικές φορές, και υπάρχουν καλοί άνθρωποι, μεταξύ των οποίων και μερικές ηλικιωμένες κυρίες που μιλούν στη Μαμά. Μία από αυτές έχει πιασμένα τα μαλλιά της ψηλά και πολλά ξερά κλαδάκια σφηνωμένα μέσα. Με φωνάζει Κοτόπουλο. Είναι αμήχανο, αλλά δεν με νοιάζει και πολύ. Έχουν έναν φούρνο και μας έδωσαν αυτές τις στοίβες από ζεστό ψωμί διπλωμένο σαν πανί. Είσαι καλά; Απλώς σκέφτομαι, ξέρεις, αν τρως και άλλα τέτοια.

Μπιγκ Μπότομ (« Μεγάλος Πάτος »). Δεν θα το ξεχάσεις αυτό. Είναι δίπλα σε ένα δάσος.

Μη μπεις στο δάσος αν περάσεις από εδώ. Υπάρχει μια ζώνη απομόνωσης εκεί μέσα. Ακούσαμε ακόμη και έναν πυροβολισμό στο δρόμο μας. Οι ώμοι της Μαμάς σφίχτηκαν και είπε πολύ ήσυχα: «Ας πάμε πιο γρήγορα». Όταν φτάσαμε στο Μπιγκ Μπότομ, ουσιαστικά έτρεχα και η καρέκλα της μαμάς έτριζε λες και θα διαλύονταν. Κάνει τόσο κρύο τώρα που η ανάσα μου άσπρισε. Ανεβήκαμε βιαστικά σε έναν, κατά κάποιο τρόπο, λόφο και αυτή η κυρία στεκόταν έξω από το σπίτι κουνώντας ένα μαντήλι.

Μας πήγε κάτω στο υπόγειο όπου βρίσκονταν όλοι. Ο φούρνος έλαμπε από τη ζέστη και κάποιοι από τους ανθρώπους έπαιζαν κιθάρα. Η κυρία μου έδωσε μια μεγάλη αγκαλιά. Μύριζε ξινίλα. «Ω Κοτόπουλο», είπε.

Αχ Φοξ. Μου λείπεις.

Ακόμα κατευθυνόμαστε βόρεια.

Στείλε μου.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα. Αν λάβεις αυτό το μήνυμα—μπορείς απλώς να μου πεις αν έφυγες εξαιτίας μου; Συνεχίζω να θυμάμαι εκείνη τη νύχτα στο φαράγγι, όταν καθίσαμε σε εκείνη την κρύα, ιλιγγιώδη προεξοχή τυλιγμένοι με την κουβέρτα σου. Έδεσες μια μακριά κόκκινη κλωστή γύρω από τον καρπό μου. Έσκισα ένα κομμάτι από το παιδικό μου πάπλωμα για σένα, ένα κομμάτι πράσινο ύφασμα σαν τον Γαλαξία. Είπες ότι ήταν σαν τον Γαλαξία. Τα αστέρια έπεφταν βροχή σαν ο ουρανός να προσπαθούσε να αδειάσει, κι όταν έγειρες προς το μέρος μου, άδειασα τον εαυτό μου μέσα σου. Έφυγες λόγω του καβγά που είχαμε μετά, όταν είπα ότι η οικογένειά μου ανήκε σε αυτή τη χώρα, ανήκε τόσο όσο κι εσύ; «Μην ντροπιάζεις τον εαυτό σου», είπες. Αργότερα είπα, «Κοίτα, το γρασίδι έχει ακριβώς το χρώμα των ματιών της Μαμάς». Μου είπες ότι το γρασίδι είχε το χρώμα της πανούκλας.

Ήσουν ο αγαπημένος της, ξέρεις. Ο εξυπνότερος. Ο μαθητής που πάντα λαχταρούσε. «Εξυπνο - Φοξ», σε αποκαλούσε, όταν δεν ήσουν μπροστά.

Λοιπόν. Είμαστε ακόμα στο Μπιγκ Μπότομ. Η μαμά θέλει να τους βγάλει όλους από εδώ: Πιστεύει ότι είναι πολύ κοντά στη ζώνη απομόνωσης. Κάθε βράδυ κάνει διάλεξη και οι άνθρωποι εδώ φέρνουν αντιρρήσεις, κυρίως επειδή έχουν πολλά τρόφιμα: καλλιεργούν και μπορούν να βγάλουν καρπούς από την άκρη του δάσους. Η κυρία που με φωνάζει Κοτόπουλο, που φαίνεται να είναι η μαμά, ανοίγει ένα βάζο κάθε βράδυ με έναν απαλό ήχο «ποπ». Το μοιράζει τριγύρω με ένα κουτάλι και μέσα έχει κομπόστα, πηχτή με ζάχαρη παντζαριού. Είναι κι ένας τύπος, που κάθε φορά που τρώει μια κουταλιά λέει «Αμήν».

Συγνώμη. Ελπίζω να μην πεινάς.

Τέλος πάντων, μπορείς να καταλάβεις γιατί αυτοί οι άνθρωποι θα ήθελαν να μείνουν στο Μπιγκ Μπότομ και να μην προσπαθήσουν να μεταφέρουν όλα αυτά τα πράγματα κάπου, συμπεριλαμβανομένων των σάκων με σιτηρά και σπόρους που ζυγίζουν περισσότερο από μένα. «Έχουμε ξεχειμωνιάσει εδώ στο παρελθόν», είπε η κυρία που με αποκαλεί Κοτόπουλο. «Έχουμε το φούρνο. Μείνε μαζί μας. Δεν θέλεις να πας βόρεια με το παιδί και τα λοιπά».

Όλοι έγενεφان καταφατικά και μπορούσες να δεις τον πόνο στο πρόσωπο της Μαμάς. Της φαίνεται να έχει άδικο. Εξέφρασε το καλύτερο επιχείρημα που είχε.

«Αργά ή γρήγορα θα σας κυνηγήσουν», είπε. «Είστε πολύ κοντά. Έχετε και εσείς παιδιά». Είπε ότι ήταν θαύμα που οι άνθρωποι της απομόνωσης δεν είχαν ήδη επιτεθεί στο Μπιγκ Μπότομ, με όλο αυτό το φαγητό. Τότε όλοι σιώπησαν, η κυρία που με αποκαλεί Κοτόπουλο κοιτούσε τριγύρω κάπως προειδοποιητικά, τα μάτια της να γυαλίζουν, και η Μαμά είπε: «Όχι». Και ο τύπος που λέει «Αμήν» όταν τρώει την κομπόστα του, της είπε ότι είχαν ήδη δεχτεί επίθεση μερικές φορές.

Η μαμά κάλυψε το πρόσωπό της.

«Είμαστε εντάξει», είπε ο Αμήν τύπος. Μπορούσες να καταλάβεις ότι ένιωθε άσχημα για αυτό.

Αργότερα κάθισα στη γωνία με τα άλλα παιδιά και ρώτησα για τις επιθέσεις και ένα από αυτά, ένα αγόρι περίπου στην ηλικία μου, σήκωσε το μανίκι του και ο καρπός του είχε έναν επίδεσμο πάνω. Δεν τον πυροβόλησαν, ή κάτι τέτοιο, αλλά το στραμπούλιξε χτυπώντας κάποιον. Με λοστό.

Όταν η μαμά ξεσκέπασε το πρόσωπό της είπε: «Δεν είναι αυτό ζωή». Είπε: «Δεν είναι αυτό το Κίνημα». Είπε ότι το να παραμένεις και να υπερασπίζεσαι τη θέση σου ήταν ο παλιός τρόπος, όχι ο καινούργιος, και η κυρία που με αποκαλεί Κοτόπουλο είπε: «Γλυκιά μου, το ξέρουμε».

Αφού είδα το αγόρι με τον δεμένο με επίδεσμο καρπό, βοήθησα τη Μαμά να πάει στην τουαλέτα και να επιστρέψει και ξαπλώσαμε και οι δύο στις κουβέρτες. «Πρέπει να φύγουμε από εδώ», μουρμούρισε.

«Εντάξει», είπα.

«Ξέρεις γιατί, σωστά;» είπε. «Επειδή δεν στεκόμαστε ποτέ σταθερές. Κινούμαστε.»

«Φυσικά», είπα. Φυσικά, Μαμά, σκέφτηκα. Κινούμαστε."

Μετακινούμαστε όποτε και όπου θέλεις, Μαμά. Έχουμε πλεύσει πέρα δώθε τον ωκεανό. Έχουμε κοιμηθεί στα αερομεταφερόμενα κρεβάτια του Γιάμπιο και στα πλωτά σπίτια του Κισμάγιο. Και τώρα αποφάσισες να πάμε στη Βόρεια Ντακότα όταν ξεκινάει ο χειμώνας, μέσα από περιοχή γεμάτη με ζώνες απομόνωσης, αφήνοντας πίσω όλους τους φίλους μας. Είχα μια τόσο καλή καλλιτεχνική ομάδα πίσω στην κοιλάδα — είδες το τελευταίο μας έργο, Φοξ. Μια λεπτή γραμμή που ενώνει τις κορυφές είκοσι δέντρων. Καλώδια και ίνες μπλεγμένα με βυσσινί

πλαστικό, με φτερά καρδιναλίων, φτιάχνοντας ένα συνεχές μονοπάτι, μια χειρονομία πάνω από τη γη. Έμοιαζε να πάλλεται στο πρωινό φως. Είπες ότι σου θύμιζε ραδιοκύματα, ένα μήνυμα. Το ονομάσαμε "Η Κόκκινη Κλωστή".

Μάλλον δεν θα το ξαναδώ.

Υπήρχε τόσο απαλό φως εδώ, αλλά δεν μπορούσε να απαλύνει το χαμόγελο της Μαμάς όταν με είδε να κλαίω. «Δεν ξέρεις πόσο τυχερή είσαι», είπε.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα. Είμαι στο κέντρο M738. Κάπου στη Βόρεια Ντακότα. Το κέντρο είναι σε μια παλιά εκκλησία. Το βράδυ μας ταΐζουν τουρσιά και παντζαρόσουπα σε πλαστικά τραπεζομάντιλα, τα οποία στρώνει προσεκτικά στα μακριά τραπέζια ένας γέρος.

Σε όλα τα περβάζια έστησαν όμορφα κεριά φτιαγμένα από λιωμένες κηρομπογιές. Για ταξιδιώτες. Για να βρίσκουν οι ξένοι το δρόμο τους τη νύχτα.

«Αν ξέραμε», λέει η Μαμά, «αν ξέραμε ότι αυτή η ζωή ήταν δυνατή, θα είχαμε αρχίσει να τη ζούμε πολύ πριν».

Υπάρχει ένας άντρας με φαρδύ γκρίζο πρόσωπο που διαφωνεί μαζί της. «Είσαι μία από αυτούς της ανθρώπινης φύσης», είπε κοροϊδευτικά απόψε. «Από αυτούς που νομίζουν, ω, αποδείξαμε ότι οι άνθρωποι είναι καλοί. Άσε με να σου πω κάτι, φιλενάδα. Αν δεν είχε συμβεί η πετρελαϊκή κρίση και το κραχ, θα ζούσαμε ακριβώς όπως πριν».

Η μαμά έγνεψε καταφατικά. Ένα μικρό μειδίαμα στο φως των κεριών. «Σίγουρα, φίλε», είπε, τονίζοντας διακριτικά τη λέξη.

«Και κάτι άλλο», είπε ο άντρας με το φαρδύ πρόσωπο. «Αυτά τα παιδιά θα ήταν στο σχολείο».

«Η στο στρατό», είπε γλυκά η Μαμά.

Φυσικά τα παιδιά πηγαίνουν σχολείο, επειδή είναι εδώ η μαμά. Όπου βρίσκουμε καταφύγιο, η διδασκαλία είναι ο τρόπος της να λέει ευχαριστώ. Μαζεύει

όλα τα παιδιά και τα βάζει να χαράζουν τα ονόματά τους στο χώμα, τους βάζει τεστ στους πίνακες πολλαπλασιασμού τους, μιλάει για το Κίνημα. Πόσο πολύτιμο είναι να μπορείς να πας όπου θέλεις. Απλά να απομακρύνεσαι από τους μπελάδες. Να φτιάχνεις μια βάρκα και να κωπηλατείς διασχίζοντας τα νερά. Όταν ήταν παιδί, λέει, «μετά βίας μπορούσες να πας πουθενά: σύνορα, σημεία ελέγχου, φυλακές, όλος ο κόσμος τεμαχισμένος, τα πάντα να ανήκουν σε κάποιον». «Όλα εκτός από το φως», λέει. «Όλα εκτός από τη φωτιά». Κι αν ήθελαν, μπορούσαν να σε κρατήσουν σε κάποιο σκοτεινό μέρος. Απόψε είπα στα παιδιά αυτό που ξέρω ήδη, ότι εκεί κατέληξε ο μπαμπάς μου, σε κάποιο σκοτεινό μέρος, τον άρπαξαν όταν πήγαινε στη δουλειά και μετά εξαφανίστηκε για πάντα. «Γιατί;» ρώτησε ένα παιδί. «Δεν ξέρω», είπε η μαμά. «Εξαιτίας του ονόματός του; Επειδή νόμιζαν ότι δούλευε για τρομοκράτες; Εκείνη την εποχή, μπορούσαν να σε συλλάβουν για το οτιδήποτε».

Συνήθως, συνεχίζει από αυτό το σημείο με την ιστορία του πως το Κίνημα κάποτε είχε άλλο όνομα, πως οι άνθρωποι το αποκαλούσαν το Οικολογικό, πώς τα μέσα μαζικής ενημέρωσης το ανέφεραν ως περιβαλλοντικό κίνημα πρώτα, άνθρωποι να εγκαταλείπουν αυτοκίνητα στους αυτοκινητόδρομους, να περπατούν, κάποιοι να τα τσουλάνε όπως αυτή. Αφηγείται πως, στις απαρχές του κραχ, το Οικολογικό ανακατεύτηκε με άλλα κινήματα, για ειρήνη, για δικαιοσύνη, για απλή ζωή. Χαμογελώντας πλατιά, δείχνοντας τα κενά στα δόντια της, χρησιμοποιεί την αγαπημένη της φράση: «Τα παλιά χρόνια, όταν δούλευα σε ένα εργαστήριο, το λέγαμε εξελικτική σύγκλιση».

Απόψε απλά σταμάτησε αφού μίλησε για τον μπαμπά μου. Το πρόσωπό της συρρικνωμένο, γερασμένο. Και εγώ είπα: «Ακόμα μπορεί να τον βρούμε, μαμά», γιατί ποτέ δεν ξέρεις. Όταν ξεκίνησε το Κίνημα, θα μπορούσε να έχει συρθεί έξω από εκείνο το σκοτεινό μέρος όπως τόσοι άλλοι, όπως αυτοί που βρίσκεις στο δρόμο, χαρούμενοι, φορώντας κομμάτια από τις παλιές τους στολές. Μια πορτοκαλί μπαντάνα, ένα γκρίζο κουρέλι δεμένο στο μπράτσο. Τατουάζ με το όνομα της φυλακής τους, εκεί όπου κρατούνταν πριν ανοίξουν οι πόρτες, πριν το Κίνημα. Κάποτε είχα δει ένα όνειρο, ότι ο μπαμπάς μου κατέβηκε μερικά σκαλιά και άγγιξε τα μαλλιά μου. «Ακόμη μπορεί να τον βρούμε», είπα. Η μαμά έκανε ότι δεν με άκουσε.

Το βράδυ με ξύπνησε με μια κραυγή.

«Τι είναι, Μαμά; Τι συμβαίνει;»

«Τίποτα, τίποτα», ψιθύρισε εκείνη. «Πήγαινε πάλι για ύπνο.»

Δεν μπορώ να πάω για ύπνο. Ξαπλωμένη εκεί, σε βλέπω να περπατάς δίπλα σε ένα ρυάκι. Φοράς το μαύρο σου πουκάμισο και το κεφάλι σου είναι σκυμμένο προς τα κάτω, με αυτό το βλέμμα αυτοσυγκέντρωσης. Σκέφτομαι πώς απαρίθμησα τότε τις γενιές της οικογένειας του μπαμπά μου για σένα, εκεί στην προεξοχή, στη σπηλιά στον τοίχο του φαραγγιού. Το όνομά μου, μετά του μπαμπά μου, μετά του παππού μου, μετά του προπάππου μου, πίσω στο χρόνο. Σάρα, Σάιντ, Μοχάμεντ, Μοχάμουντ, Ισμαήλ. Μπορώ να απαριθμήσω δέκα γενιές. «Καταπληκτικό», είπες. Η κουβέρτα σου γύρω μας και οι ανάσες μας το μόνο ζεστό πράγμα που φαινόταν για μίλια.

«Είναι σαν χάρτης», είπες, «αλλά δείχνει ανθρώπους αντί για μέρη». Είπες ότι μοιάζει με το μέλλον να σκέφτεσαι έτσι.

«Ναι», είπα. «Αλλά κατά τη διάρκεια του πολέμου αλληλοσκοτώθηκαν για χάρη των γενεαλογικών γραμμών της οικογένειας. Όπως συμβαίνει με κάθε άλλο σύνορο».

Η αίσθηση του να ανήκεις, Φοξ. Πονάει.

• • • •

Φοξ είμαι η Σάρα. Όσο ήξερες; Ήξερες ότι η Μαμά ήταν άρρωστη; Το ήξερες και δεν μου είπες τίποτα; Το ήξερες και την παράτησες;

Μα τι άνθρωπος είσαι; Ήταν σαν κάποιος να ήρθε και να με χτύπησε στο στήθος με ένα σφυρί. «Το είπα σε εκείνο το αγόρι», μουρμούρισε στο σκοτεινό δωμάτιο. «Το είπα σε εκείνο το αγόρι». Και ήξερα ποιον εννοούσε. Το κατάλαβα αμέσως. Είπε ότι λυπόταν. Δεν είχε σκοπό να σε διώξει μακριά.

Γι' αυτό έφυγες; Επειδή ανακάλυψες ότι κάποιος που σε αγαπούσε θα πέθαινε;

Δεν έχω δει ποτέ τη μαμά να δουλεύει με ένα παιδί όπως δούλευε με σένα. Εσείς οι δύο χαράσσατε στους πίνακές σας ενώ εμάς των υπολοίπων μας έπεφταν τα βελανίδια. Γονάτιζες στο χώμα δίπλα στην καρέκλα της και ακουμπούσες τον πίνακά σου στο μπράτσο σου. Σκυμμένοι κοντά ο ένας στον άλλον, μιλούσατε για το πώς θα κάνετε το Κίνημα να διαρκέσει, πώς θα κρατήσετε το δίκτυο σε λειτουργία, πώς θα αντλήσετε απαλά δύναμη από τον κόσμο, και αργότερα μου είπες ότι εσύ και εγώ

ήμασταν πλασμένοι ο ένας για τον άλλον γιατί και οι δύο θέλαμε να χαράξουμε γραμμές πάνω από τη γη, η δική μου ορατή, η δική σου κωδικοποιημένη, αλλά η αλήθεια είναι ότι ήσουν τέλειος για τη Μαμά. Ήσουν τέλειος γι' αυτήν, Φοξ. «Έξυπνο - Φοξ», σε αποκαλούσε. Και την παράτησες όταν πέθαινε.

Ξέρεις κάτι; Δε μετανιώνω για ό,τι είπα την επόμενη μέρα από τότε που περάσαμε τη νύχτα στο φαράγγι. Δε μετανιώνω που είπα ότι ανήκω εδώ όσο κι εσύ. Έπιασαν τον μπαμπά μου και μάλλον τον σκότωσαν γιατί νόμιζαν ότι δεν ανήκε εδώ, ένας μετανάστης από μια κατεστραμμένη από τον πόλεμο χώρα. Αλλά ο μπαμπάς μου ήξερε αυτή τη γη, είχε ζήσει σε τριάντα πολιτείες πριν γνωρίσει τη μαμά μου, στην εποχή του πετρελαίου οδηγούσε ένα φορτηγό από ακτή σε ακτή. Άφησε δακτυλικά αποτυπώματα σε εκατό αντλίες βενζίνης, τρίχες από τα γένια του σε νιπτήρες ξενοδοχείων, τα κόκκαλά του σε κάποια ξεχασμένη κρατική τρύπα. Και η μαμά μου ανήκει εδώ, επίσης παρ'όλο που κλαίει, το πιστεύεις, η μαμά μου, κάποια που θα κοιτούσες και θα ορκιζόσουν ότι δεν έχυσε ούτε ένα δάκρυ στη ζωή της, κλαίει γιατί μεγάλωσε στο σπίτι που ζούμε τώρα, σε μια παλιά αγροικία γεμάτη με θορυβώδεις οικογένειες - εδώ γεννήθηκε. Κλαίει γιατί ήθελε να ξαναγυρίσει εδώ πριν πεθάνει. Γι' αυτό είμαστε εδώ. Νομίζει ότι προδίδει το Κίνημα παραμένοντας σε ένα μέρος. Ξαπλώνει στο κρεβάτι στο δωμάτιο όπου βρήκαμε μια σελίδα της παλιάς της Βίβλου κάτω από τη συρταριέρα και κλαίει βλέποντας το σχήμα της αγριοκερασίας virginiana έξω από το παράθυρο. Τόσο πολύ αγαπά η μητέρα μου το Κίνημα που άλλαξε τον κόσμο μας, το κίνημα για το οποίο δούλεψε χρόνια, πριν γεννηθούμε, χάνοντας τη δουλειά και τα δόντια της. Το αγαπάει τόσο πολύ που θα πεθάνει μισώντας τον εαυτό της.

Έκοψα και έβγαλα το βραχιόλι σου.

Έχει αρχίσει να χιονίζει. Πρέπει να φύγω τώρα. Αντίο.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα. Πρέπει να έχουν περάσει έξι μήνες από τότε που επικοινωνήσα μαζί σου. Βλέπω ότι ποτέ δε μου απάντησες.

Σήμερα έφυγα από την αγροικία. Καθάρισα το δωμάτιο της μαμάς, το δωμάτιο που κοιμόταν ως παιδί, το δωμάτιο όπου πέθανε. Παλιά νύχια κάτω από το κρεβάτι σαν σπόροι.

Υπάρχουν καλοί άνθρωποι σε αυτό το σπίτι. Αυτοί που η μαμά αποκαλούσε "συνηθισμένοι άνθρωποι" ή, σε μία από τις ιδιόμορφες φράσεις της, «οι περισσότεροι από εμάς». Της έφεραν λίγο χόρτο και αυτό το έκανε πιο εύκολο για εκείνη όσο πλησίαζε προς το τέλος. Ένα βράδυ είπε: «Ω Σάρα. Είμαι τόσο χαρούμενη.»

Γέλασε λίγο και κούνησε τα χέρια της στον αέρα πάνω από το πρόσωπό της. Κινήθηκαν με έναν περίεργο, κυματιστό τρόπο, σαν φυτά κάτω από το νερό. «Κοίτα», είπε, «είναι το Κίνημα». «Εντάξει, μαμά», είπα και προσπάθησα να πιέσω τα χέρια της στα πλευρά της, για να την κάνω να μείνει ακίνητη. Κατάφερε να ξεφύγει από τα χέρια μου, ήταν εκπληκτικά δυνατή. «Κοίτα», ψιθύρισε με τα χέρια της να κουνιούνται. «Βλέπεις πώς δουλεύει; Υπάρχει βία και σκληρότητα εδώ, και όλοι απομακρύνονται. Όλοι αποσύρονται από τη ζώνη απομόνωσης μέχρι που συρρικνώνεται. Ένα είδος αποφυγής. Οι άνθρωποί μας το κατάλαβαν αυτό».

«Οι άνθρωποί μας;»

Έριξε άλλο ένα μικρό γέλιο, κάπως μυστικοπαθές, κάπως ντροπαλό. Είπε ότι είχε μεγαλώσει πηγαίνοντας σε μια απλή ξύλινη εκκλησία, μια εκκλησία όπου πίστευαν στην ειρήνη, όπου τραγουδούσαν αλλά δεν έπαιζαν όργανα, όπου οι γυναίκες κάλυπταν τα μαλλιά τους με μικρά λευκά καπέλα. Είπα ότι είχαμε συναντήσει μερικούς τέτοιους ανθρώπους πίσω στην Καλιφόρνια. «Είχαν τις πιπεριές, μαμά, θυμάσαι;» «Φυσικά», είπε παίρνοντας μια βαθιά ανάσα. «Οι κόκκινες πιπεριές.» Η ανάμνηση φαινόταν να τη γεμίζει με τέτοια χαρά. Είπε ότι είχε αφήσει την παλιά της εκκλησία, το παλιό της αγρόκτημα, αλλά τώρα μπορούσε να δει τα παιδική της ηλικία στη μορφή του Κινήματος. «Τι είναι η απομόνωση παρά ένα είδος αποφυγής;» είπε απαλά. «Αυτό κάνουμε, στο Κίνημα. Προχωράμε, μακριά από τη βία. Ένα μέρος που καταστρέφεται από τη βία είναι μια φυλακή. Σε όλους αξίζει να βγουν από αυτήν. Το Κίνημα άνοιξε τις πόρτες».

Φαινόταν τόσο μικρή στο κρεβάτι, στο φως του χλωμού ροζ ουρανού στο παράθυρο. Το κάνει αυτό στις φεγγαρόφωτες νύχτες, στο χιόνι. Ένας ουρανός σαν χαλαζίας.

«Αυτό το παιδικό πάπλωμα», είπε, «το έχεις ακόμα;»

Το έβγαλα. Ένα τετράγωνο ήταν ξεσκισμένο, ένα πράσινο. «Η γιαγιά σου το έφτιαξε αυτό», είπε.

Αναρωτιέμαι αν το έχεις ακόμα, Φοξ. Εκείνο το πράσινο τετράγωνο. Τον γαλαζία.

Αργότερα, δεν ξέρω αν μπορούσε να με αναγνωρίσει, αλλά ρώτησε: «Από πού είσαι;» Και είπα «Από εδώ». Γιατί «από εδώ» σημαίνει από αυτό το σπίτι και από αυτόν τον πλανήτη. Σημαίνει δίπλα σου.

«Είσαι άγγελος;» με ρώτησε.

«Ναι», είπα.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα. Το χιόνι λιώνει. Οι χήνες επέστρεψαν.

Όταν φεύγω από ένα μέρος, αφήνω και ένα μήνυμα για σένα. Τώρα πια, είναι σαν να μιλάω στον εαυτό μου. Αφήνω λέξεις σαν να άφηνα κάπου μια αδέσποτη τρίχα, ένα κομμένο νύχι. Τα χνάρια μου κατά μήκος της χώρας.

Κίνηση. Εμπρός και πίσω. Οι δυο μας να καθόμαστε τυλιγμένοι στην κουβέρτα σου, εισπνέοντας ομίχλη απέναντι σε μια βροχή πεφταστεριών. Σκέφτομαι σήμερα τον ενθουσιασμό σου όταν απαρίθμησα τα ονόματα των προγόνων μου, πώς είπες ότι έμοιαζε με το μέλλον και πόσο γρήγορα σε διέκοψα. «Έγινε πόλεμος», είπα. «Αυτές οι γενεαλογικές γραμμές έγιναν πρώτες γραμμές στον πόλεμο». Σαν να ήταν κάπως αβάσταχτος ο ενθουσιασμός σου. Σκέφτομαι τον καβγά που είχαμε αργότερα και πώς είπες: «Μην ντροπιάζεις τον εαυτό σου». Εννοούσες ότι δεν θα ανήκα ποτέ εδώ; Ίσως εννοούσες: «Μη με μετατρέπεις σε σύμβολο».

Είναι δυνατόν να είμαι αντάξια του Κινήματος; Της μαμάς μου; Του μπαμπά μου; Απλά περπατάω, Φοξ, συναντώ ανθρώπους, ψάχνω καταφύγιο, αποφεύγω την

απομόνωση. Κάνω τέχνη με παιδιά από ευγνωμοσύνη. Σκέφτομαι τη μαμά όλη την ώρα. Συνεχώς. «Είσαι άγγελος;» Τα τελευταία της λόγια.

Τη νύχτα αφότου κοιμήθηκα μαζί σου στη σπηλιά, ξύπνησα αγκαλιασμένη από το φως. Το χέρι μου φαινόταν μουσκεμένο από αίμα, αλλά ήταν απλώς χρώμα από το έδαφος.

Έχω ακόμα το βραχιόλι που μου έδωσες. Το κουβαλάω στην τσέπη μου. Έχω ακόμα ένα κοκκίνισμα στον καρπό μου, σαν κάποιος να με άρπαξε.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα. Μερικές φορές νιώθω πως θέλω να σου αφήσω μια λέξη. Ακόμα κι αν είναι μόνο το όνομά μου. Ένα μόνο νήμα.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα.

• • • •

Αγαπητέ Φοξ,

Γεια. Είμαι η Σάρα.

Πήρα το μήνυμά σου.

4. ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Dear Fox,

Hey. It's Sahra. I'm tagging you from center M691, Black Hawk, South Dakota. It's night and the lights are on in the center. It's run by an old white guy with a hanging lip—he's talking to my mom at the counter. Mom's okay. We've barely mentioned you since we left the old group in the valley, just a few weeks after you disappeared. She said your name once, when I found one of your old slates covered with equations. "Well," she said. "That was Fox."

One time—I don't think I told you this—we lost some stuff over a bridge. Back in California, before we met you. The wind was so strong that day, we were stupid to cross. We lost a box of my dad's stuff, mostly books, and Mom said: "Well. There he goes."

Like I said, the wind was strong. She probably thought I didn't hear her.

I think she's looking at me. Hard to tell through the glass, it's all scratched and smeared with dead bugs. I guess I should go. We're headed north—yeah, straight into winter. It's Mom's idea.

I've still got the bracelet you gave me. It's turning my wrist red.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra. I'm at center M718, Big Bottom, South Dakota. That's really the name. There's almost nothing here but a falling-down house with a giant basement. They've got a cantenna, so I figured I'd tag you again.

Did you get my message?

It's crowded in here. I feel like someone's about to look over my shoulder.

Anyway, the basement's beautiful, full of oak arches. It's warm, and they've got these dim red lights, like the way the sky gets in the desert sometimes, and there's good people, including a couple of oldish ladies who are talking to Mom. One of them has her hair up and a lot of dry twigs stuck in. She calls me Chicken. It's embarrassing, but I don't really care. They've got a stove and they gave us these piles of hot bread folded up like cloth. Are you okay? I'm just thinking, you know, are you eating and stuff.

Big Bottom. You won't forget that. It's by a forest.

Don't go in the forest if you come through here. There's an isolation zone in there. We even heard a gunshot on our way past. Mom's shoulders went stiff and she said very quietly: "Let's pick up the pace." When we got to Big Bottom I was practically running, and Mom's chair was rattling like it was going to fall apart. It's cold enough now that my breath came white. We rushed up a sort of hill and this lady was standing outside the house waving a handkerchief.

She took us downstairs into the basement where everybody was. The stove glowed hot and some of the people were playing guitars. The lady gave me a big hug, smelling sour. "Oh Chicken," she said.

Oh Fox. I miss you.

We're still headed north.

Tag me.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra. If you get this message—can you just let me know if you left because of me? I keep on remembering that night in the canyon, when we sat up on

that cold, dizzy ledge wrapped in your blanket. You tied a length of red thread around my wrist. I tore off a piece of my baby quilt for you, a shred of green cloth like the Milky Way. You said it was like the Milky Way. The stars rained down like the sky was trying to empty itself, and when you leaned toward me, I emptied myself into you. Did you leave because of the fight we had afterward, when I said my family belonged to this country, we belonged just as much as you? “Don’t embarrass yourself,” you said. Later I said, “Look, the grass is the exact color of Mom’s eyes.” You told me the grass was the color of plague.

You were her favorite, you know. The smartest. The student she’d always longed for. “Fox-Bright,” she called you, when you weren’t around.

Well. We’re still in Big Bottom. Mom wants to get everybody out of here: She thinks it’s too close to the isolation zone. Every night she lectures and the people here argue back, mostly because they have lots of food: They farm and can fruit from the edge of the forest. The lady who calls me Chicken, who seems to be the mom, opens a jar every night with a soft popping sound. She passes it around with a spoon and there’s compote inside, all thick with beet sugar. This one guy, every time he takes a bite he says “Amen.”

Sorry. Hope you’re not hungry.

Anyway, you can see why these people would want to stay in Big Bottom and not try to haul all that stuff somewhere, including sacks of grain and seed that weigh more than me. “We’ve wintered here before,” said the Chicken lady. “We’ve got the stove. Stay with us! You don’t want to go north with a kid and all.”

Everybody was nodding and you could see the pain in Mom’s face. She hates to be wrong. She argued the best point she had. “Sooner or later they’ll come after you,” she said. “You’re too close. You’ve got kids, too.” She said it was a miracle the isolation folks hadn’t already attacked Big Bottom, with all that food. Then everybody got quiet, the Chicken lady looking around sort of warningly, her eyes glinting, and Mom said, “No.” And the guy who says “Amen” over his compote, he told her they’d already been attacked a couple of times.

Mom covered her face.

“We do okay,” the Amen guy said. You could tell he felt bad about it.

Later I got in a corner with the other kids, and I asked about the attacks and one of them, a boy about my age, pulled up his sleeve and his wrist had a bandage on it. He didn’t get shot or anything, but he twisted it hitting somebody. With a crowbar.

When Mom uncovered her face she said: “That’s not the life.” She said: “That’s not the Movement.” She said standing your ground was the old way, not the new, and the Chicken lady said: “Honey, we know.”

After I’d seen the boy with the bandaged wrist, I helped Mom to the toilet and back and we both lay down on the blankets. “We’ve got to get out of here,” she muttered.

“Okay,” I said.

“You know why, right?” she said. “Because we never stand. We move.”

“Sure,” I said. Sure, Mom, I thought. We move.

We move when and where you want, Mom. We’ve sailed back and forth over the ocean. We’ve slept in the airborne beds of Yambio and the houseboats of Kismaayo. And now you’ve decided to go to North Dakota when winter’s starting, through country dotted with isolation zones, leaving all our friends behind. I had such a good art group back in the valley—you saw our last project, Fox. A slim line linking the tops of twenty trees. Wires and fibers twisted with crimson plastic, with cardinals’ wings, making an unbroken trail, a gesture above the earth. It seemed to pulse in the morning light. You said it reminded you of radio waves, of a message. We called it “The Red Thread.”

I’ll probably never see it again.

Such gentle light here, but it couldn't soften Mom's smile when she saw me crying. "You don't know how lucky you are," she said.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra. I'm at center M738. Somewhere in North Dakota. The center's in an old church. At night they feed us pickles and beet soup off plastic tablecloths that an old man carefully clips to the long tables.

They set beautiful candles made of melted crayons on all the windowsills. For travelers. For strangers to find their way at night.

"If we could have known," says Mom, "if we could have known this life was possible, we would have started living it long before."

There's a man with a blunt gray face who argues with her. "You're one of those human nature people," he sneered tonight. "The ones who think, oh, we've proved that people are good. Let me tell you something, friend. If it wasn't for the oil crisis and the crash, we'd be living exactly like we were before."

Mom nodded. A little half-smile in the candlelight. "Sure, *friend*," she said, subtly emphasizing the word.

"And another thing," said the blunt-faced man. "These kids would be in school."

"Or in the army," Mom said sweetly.

Of course the kids are in school, because Mom's around. Wherever we shelter, teaching is her way of giving thanks. She gets all the kids together and makes them draw their names in the dirt, she quizzes them on their multiplication tables, she talks about the Movement. How precious it is to be able to go where you want. Just walk away from trouble. Build a boat and row across the water. When she was a kid, she says, you could barely go anywhere at all: borders, checkpoints, prisons, the whole

world carved up, everything owned by somebody. “Everything except light,” she says. “Everything except fire.” And if they wanted, they could keep you in a dark place. Tonight she told the kids what I already know, that that’s where my dad ended up, in some dark place, seized on his way to work and then gone forever. “Why?” a kid asked. “I don’t know,” said Mom. “Because of his name? Because they thought he was working for terrorists? In those days, they could seize you for anything.”

Usually she goes on from here with the story of how the Movement once had another name, how people used to call it the Greening, how the media reported it as an environmental movement first, folks abandoning cars on the freeways, walking, some rolling along like her. She tells of how, in the wake of the crash, the Greening intertwined with other movements, for peace, for justice, for bare life. Grinning, showing the gaps in her teeth, she uses her favorite line: “In the old days, when I worked in a lab, we called it evolutionary convergence.”

Tonight she just stopped after talking about my dad. Her face shrunken, old. And I said: “We might still find him, Mom,” because you never know. When the Movement started, he could have crawled out of that dark space like so many others, the ones you find on the road, cheerful, wearing pieces of their old uniforms. An orange bandana, a gray rag tied on the arm. Tattoos with the name of their prison, where they were kept before the doors opened, before the Movement. I once had a dream that my dad walked down some steps and touched my hair. “We might still find him,” I said. Mom pretended not to hear me.

In the night she woke me with a cry.

“What is it, Mom? What’s wrong?”

“Nothing, nothing,” she whispered. “Go back to sleep.”

I can’t go to sleep. Lying there, I see you walking along a creek. You’re wearing your black shirt and your head’s tilted down, with that concentrating look. I think about how I recited the generations of my dad’s family for you, there on the ledge, at the cave in the canyon wall. My name, then my dad’s, then my grandfather’s,

then my great-grandfather's, back through time. Sahra, Said, Mohammed, Mohamud, Ismail. I can do ten generations. "Amazing," you said. Your blanket around us and our breaths the only warmth, it seemed, for miles.

"It's like a map," you said, "but it shows people instead of places." You said it felt like the future to think that way.

"Yeah," I said. "But during the war they killed each other over family lines. Like any other border."

Belonging, Fox. It hurts.

• • • •

Fox it's Sahra. You knew? You knew Mom was sick? You knew and you didn't say anything to me? You knew and you left her?

What kind of person are you? It was like somebody walked up and hit me in the chest with a hammer. "I told that boy," she murmured in the dark room. "I told that boy." And I knew who she meant. I knew it right away. She said she was sorry. She didn't mean to chase you off.

That's why you left? Because you found out someone who loved you was going to die?

I've never seen Mom work with a kid the way she worked with you. The two of you scratching away at your slates while the rest of us leached acorns. You'd kneel in the dirt by her chair and rest your slate on the arm. Leaning together, you'd talk about how to make the Movement last, how to keep the meshnets running, how to draw power tenderly from the world, and later you told me that you and I were perfect for each other because we both wanted to draw lines over the land, mine visible, yours in code, but the truth is you were perfect for Mom. You were perfect for her, Fox. "Fox-Bright," she called you. And you left her when she was dying.

You know what? I'm not sorry for what I said the day after we spent the night in the canyon. I'm not sorry I said I belong here as much as you. They picked up my dad and probably killed him because they thought he didn't belong here, an immigrant from a war-torn country. But my dad knew this land, he lived in thirty states before he met my mom, in the days of oil he used to drive a truck from coast to coast. He left fingerprints at a hundred gas pumps, hairs from his beard in hotel sinks, his bones in some forgotten government hole. And my mom belongs here, too, even though she cries, can you believe it, my mom, someone you'd look at and swear she never shed a tear in her life, she cries because she grew up in the house we're living in now, an old farmhouse crammed with noisy families—this is where she was born. She cries because she wanted to come back here before she died. That's why we're here. She thinks she's betraying the Movement by clinging to a place. She lies in the bed in the room where we found a page of her old Bible under the dresser and cries at the shape of the chokecherry tree outside the window. That's how much my mother loves the Movement that changed our world, the movement she worked for, for years, before we were born, losing her job and her teeth. She loves it so much she's going to die hating herself.

I've cut your bracelet off.

It's started to snow. I have to go now. Goodbye.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra. It must be six months since I tagged you. I see you never tagged me back.

Today I left the farmhouse. I cleaned Mom's room, the room she slept in as a child, the room where she died. Old fingernails under the bed like seed.

There are good people in that house. What Mom called “ordinary people” or, in one of her funny phrases, “the most of us.” They got her some weed, and that made it easier for her toward the end. One night she said: “Oh Sahra. I’m so happy.”

She laughed a little and waved her hands in the air above her face. They moved in a strange, fluid way, like plants under water. “Look,” she said, “it’s the Movement.” “Okay, Mom,” I said, and I tried to press her hands down to her sides, to make her lie still. She struggled out of my grip, surprisingly strong. “Look,” she whispered, her hands swaying. “See how that works? There’s violence and cruelty over here, and everyone moves away. Everyone withdraws from the isolation zone until it shrinks. A kind of shunning. Our people understood that.”

“Our people?”

She gave another little laugh, kind of secretive, kind of shy. She said she’d grown up going to a plain wooden church, a church where they believed in peace, where they sang but played no instruments, where the women covered their hair with little white hats. I said we’d met some people like that back in California. “They had the peppers, Mom, remember?” “Of course,” she breathed. “The red peppers.” The memory seemed to fill her with such delight. She said she’d left her old church, her old farm, but now she could see her childhood in the shape of the Movement. “What’s isolation but a kind of shunning?” she said softly. “That’s what we do, in the Movement. We move on, away from violence. A place ruined by violence is a prison. Everyone deserves to get out. The Movement opened up the doors.”

She looked so small in the bed, in the light of the pale pink sky in the window. It does that on moonlit nights, in snow. A sky like quartz.

“That baby quilt,” she said, “do you still have it?”

I took it out. One square ripped away, a green one. “Your grandmother made this,” she said.

I wonder if you still have it, Fox. That green square. The Milky Way.

Later, I don't know if she could recognize me, but she asked: "Where are you from?" And I said "Here." Because "here" means this house and this planet. It means beside you.

"Are you an angel?" she asked me.

"Yes," I said.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra. The snow is melting. The geese are back.

When I leave a place, I also leave a word for you. By now, it's like talking to myself. I leave words like I'd leave a stray hair somewhere, a clipped fingernail. My track across the land.

Movement. Back and forth. The two of us sitting wrapped in your blanket, breathing fog against a rain of shooting stars. I'm thinking today about your excitement when I recited my ancestors' names, how you said it felt like the future, and how quickly I cut you off. "There was war," I said. "Those family lines became front lines." As if your enthusiasm was somehow unbearable. I think of the fight we had later, and how you said: "Don't embarrass yourself." Did you mean I'd never belong? Maybe you meant: "Don't make me into a symbol."

Is it possible to be worthy of the Movement? Of my mom? Of my dad? I just walk, Fox, I meet people, seek shelter, avoid isolation. I make art with kids out of gratitude. I think about Mom all the time. All the time. "Are you an angel?" Her last words.

The night after I slept with you in the cave, I woke up cradled in light. My arm looked drenched with blood, but it was just dirt from the floor.

I still have the bracelet you gave me. I carry it in my pocket. I still have a redness on my wrist, as if someone's grabbed me.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra. Sometimes I just feel like leaving one word. Even if it's just my name. A single thread.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra.

• • • •

Dear Fox,

Hey. It's Sahra.

I got your message

5. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΟΣ

5.1 ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Για να σχολιάσουμε με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια την μεταφραστική διαδικασία που ακολουθήσαμε, θα πρέπει να αναλύσουμε ελαφρώς το ύφος του κειμένου καθώς και την γλώσσα του. Το πρωτότυπο κείμενο είναι δημοσιευμένο σε περιοδικό. Η γλώσσα του κειμένου είναι σχετικά απλή και κατανοητή. Η συγγραφέας δεν χρησιμοποιεί ειδικό λεξιλόγιο, ούτε χρειάζεται κανείς κάποια ιδιαίτερη γνώση για να κατανοήσει το νόημα της ιστορίας. Το ύφος της είναι επίσης απλό και μάλιστα τηλεγραφικό, αν κρίνουμε από την στοίχιση, τη δομή και το περιεχόμενο του κειμένου. Ωστόσο, ο τρόπος γραφής της καθιστά το κείμενο δυσνόητο σε κάποια σημεία. Χρησιμοποιεί σε ορισμένα σημεία μεταφορικό λόγο και παρομοιώσεις, οι οποίες από την μια ομορφαίνουν και εμπλουτίζουν το κείμενο, από την άλλη όμως το καθιστούν λιγότερο κατανοητό. Τα σημεία αυτά αποτελούν επίσης τροχοπέδη στη διαδικασία της μετάφρασης καθώς δεν υπάρχει παντού αντιστοιχία 1 προς 1 πρωτότυπου με μετάφρασμα.

Η μεταφραστική διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν μια σύνθετη και απαιτητική διαδικασία. Πιο αναλυτικά, για να αποδοθεί με ακρίβεια το νόημα του πρωτότυπου κειμένου στο μετάφρασμα, κληθήκαμε να λάβουμε υπόψη τόσο το νόημα του κειμένου όσο και τα συναισθήματα της πρωταγωνίστριας. Στόχος μας ήταν να μεταφράσουμε το κείμενο με τέτοιο τρόπο ώστε αφενός να μην παρεμβαίνουμε στο αρχικό νόημα των προτάσεων και αφετέρου να δώσουμε στον αναγνώστη την καλύτερη δυνατή μεταφραστική απόδοση. Προσπαθήσαμε να φέρουμε το κείμενο-πηγή όσο το δυνατόν πιο κοντά στον Έλληνα αναγνώστη, διατηρώντας παρόμοια ή και σε αρκετές περιπτώσεις ίδια δομή, γραμματική και σύνταξη με το πρωτότυπο. Μετά από έρευνα σχετικά με πιθανές μεταφραστικές τεχνικές, καταλήξαμε στην χρήση **της κατά λέξη μετάφρασης, της μετατροπίας, της μετάταξης και της ισοδυναμίας**. Ο συνδυασμός όλων αυτών των τεχνικών και η χρήση τους στα κατάλληλα σημεία, μας βοήθησε να φτάσουμε στο τελικό μεταφραστικό αποτέλεσμα.

Σύμφωνα με τον **Newmark** (1988), «η κατά λέξη μετάφραση είναι η μοναδική έγκυρη μεταφραστική μέθοδος» (**Κουτσιβίτης**, (1990-1991, σ.237) και πιο συγκεκριμένα στην δική μας περίπτωση, «η **σημασιολογική μετάφραση**», καθώς

θέτει στο επίκεντρο τόσο την γλώσσα όσο και το περιεχόμενο του κειμένου-πηγή. Ασπαστήκαμε και χρησιμοποιήσαμε σε αρκετά σημεία την επικοινωνιακή αυτή θεωρία του **Newmark** (1988), αλλά όπως προαναφέρθηκε, αξιοποιήσαμε επίσης κάποιες από τις μεταφραστικές τεχνικές των **Vinay&Darbelnet** (1958/2000). Οι τεχνικές αυτές, όπως μας αναφέρει ο **Κουτσιβίτης** ((1990-1991, σ.231) , «μας επιτρέπουν να επισημάνουμε τα γλωσσικά και μεταγλωσσικά χαρακτηριστικά μιας μεταφραστικής μονάδας» και να τα αποδώσουμε με τον σωστό τρόπο, αφού πρώτα διαλέξουμε την κατάλληλη τεχνική.

5.2 ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τα μεταφραστικά προβλήματα που αντιμετωπίσαμε είναι αρκετά και εντοπίζονται σε διάφορα σημεία του κειμένου. Ως προς το **σημασιολογικό επίπεδο** διακρίναμε τα παρακάτω: «**Fox**», «**cantenna**», «**my breath came white**», **I emptied myself into you**», «**leached acorns**», «**falling-down house**».

Ως προς το **πραγματολογικό επίπεδο** διακρίναμε τα εξής: «**tag**», «**the Greening**».

Τέλος, ως προς το **συντακτικό επίπεδο** καταγράψαμε τα παρακάτω: «**with a hanging lip**», «**the wind was so strong that day, we were stupid to cross**», «**the stove glowed hot**», «**scratching away at your slates**», «**against a rain of shooting stars**», «**piles of hot bread folded up like cloth**», «**with a soft popping sound**», «**was the old way**», «**they've got these dim red lights**».

Ένα βασικό σημείο που μας απασχόλησε ήταν η μετάφραση του «Fox». Ιδιαίτερη σημασία έπαιξε ο χαρακτηρισμός «Fox-Bright», οποίος και μας βοήθησε να επιλέξουμε πώς θα μεταφράσουμε το Fox. Καταλήξαμε στο ότι αποτελεί όνομα οπότε και το αφήσαμε ως έχει. Άλλο ένα σημείο που μας απασχόλησε είναι η χρήση του ρήματος «tag» σε όλες τις μορφές που εμφανίζεται, καθώς η μετάφραση «κάνω tag», αποτελεί νεολογισμό και σίγουρα δεν είναι κατάλληλη για μια επίσημη μετάφραση. Τελικά το μεταφράσαμε αποδίδοντάς το νόημά του ως «στέλνω, μήνυμα, επικοινωνώ, απαντάω» ώστε να μην αλλάξουμε το αρχικό νόημα που έχει στο κείμενο. Η λέξη «cantenna» επίσης αποτέλεσε πρόβλημα καθώς δεν χρησιμοποιείται ευρέως κάποια τέτοια συσκευή στις μέρες μας. Τελικά το μεταφράσαμε περιφραστικά ως «αυτοσχέδια κεραία από μεταλλικό κουτί» επεξηγώντας από τι είναι φτιαγμένη η κεραία αυτή. Επιπλέον, μας δυσκόλεψε η πρόταση «with a hanging lip» και η περίοδος «the wind was so strong that day, we were stupid to cross». Τελικά τις μεταφράσαμε και αυτές όσο πιο κοντά γινόταν στο αρχικό κείμενο, δηλαδή «που κρέμεται το χείλος του», «τόσο δυνατό αέρα. Θα πρέπει να ήμασταν ανόητοι που αποφασίσαμε να τη διασχίσουμε». Επίσης, λόγω της μεταφορικής γλώσσας που χρησιμοποιεί σε πολλά σημεία του κειμένου η συγγραφέας, τα σημεία αυτά έπρεπε να αποδοθούν με διαφορετικό τρόπο στα ελληνικά και πιθανόν να χάσουν λίγη από την γλαφυρότητά τους. Για παράδειγμα, οι προτάσεις «my breath came white», «I emptied myself into you», «the stove glowed hot», «scratching away at your slates»,

«against a rain of shooting stars», «leached acorns» αποτέλεσαν μεταφραστικά προβλήματα. Από αυτές οι «my breath came white», «I emptied myself into you», «scratching away at your slates», «leached acorns» μεταφράστηκαν περισσότερο κυριολεκτικά και δεν διατήρησαν την ποιητική χροιά που είχαν στο πρωτότυπο. Δηλαδή «η ανάσα μου άσπρισε», «άδειασα τον εαυτό μου μέσα σου», «χαράσσατε στους πίνακές σας», «μας έπεφταν τα βελανίδια». Όσον αφορά τις υπόλοιπες, «the stove glowed hot», «against a rain of shooting stars», καταφέραμε να τις μεταφράσουμε πιο μεταφορικά όπως στο πρωτότυπο κείμενο και να διατηρήσουμε την ποιητική χροιά που είχαν σε αυτό. Δηλαδή, «ο φούρνος έλαμπε από τη ζέστη», «απέναντι σε μια βροχή πεφταστεριών». Μάλιστα, μια πρόταση που περιέχει παρομοίωση μας απασχόλησε ιδιαίτερα, «piles of hot bread folded up like cloth», διότι η κυριολεκτική μετάφραση αυτής της πρότασης δεν είναι σωστή νοηματικά. Τελικά το μεταφράσαμε όσο πιο κυριολεκτικά γινόταν αλλά και με τρόπο που να στέκει νοηματικά στα ελληνικά, δηλαδή «αυτές τις στοίβες από ζεστό ψωμί διπλωμένο σαν πανί». Μεταφραστικά προβλήματα αποτέλεσαν και άλλες λέξεις και προτάσεις όπως «with a soft popping sound», «was the old way», «they've got these dim red lights», «falling-down house», «the Greening». Αυτές μεταφράστηκαν με όσο το δυνατόν καλύτερη απόδοση του νοήματος και όσο το δυνατό πιο κοντά στο πρωτότυπο κείμενο. Δηλαδή «με έναν απαλό ήχο ποπ», «ήταν ο παλιός τρόπος», «έχουν και αυτά τα αμυδρά κόκκινα φώτα», «ένα ετοιμόρροπο σπίτι», «το Οικολογικό».

5.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Σύμφωνα με τους **E. A. Nida and C.R. Taber** (1974, σελ. 77), «ως **μετάφραση** μπορεί να οριστεί η διαδικασία κατά την οποία γίνεται απόπειρα ανασύνθεσης της ακριβέστερης ισοδύναμης προσέγγισης του μηνύματος της γλώσσας-πηγής στην γλώσσα-στόχο, πρώτα σε επίπεδο εννοιών και κατόπιν σε επίπεδο ύφους». Σκοπός της μετάφρασης είναι να επιτευχθεί μία σχέση ισοδυναμίας όσον αφορά τον σκοπό μεταξύ γλώσσας-πηγής και γλώσσας-στόχου. Δηλαδή, και τα δύο κείμενα να μεταδίδουν το ίδιο μήνυμα στον μεγαλύτερο βαθμό που τους το επιτρέπουν οι φυσικοί περιορισμοί. Τέτοιοι περιορισμοί είναι το συγκεκριμένο, οι γραμματικοί κανόνες και των δύο, το συντακτικό, οι συγγραφικές συμβάσεις, οι αντίστοιχοι ιδιωτισμοί και τα παρόμοια.

Οι ορισμοί αυτοί μας δίνουν μια γεύση από τα καθήκοντα του μεταφραστή, σε καμία περίπτωση όμως δεν αποτελούν τα πλαίσια στα οποία θα πρέπει ο ίδιος να περιορίζει την μεταφραστική του ικανότητα. Με άλλα λόγια, η μεταφραστική διαδικασία που ακολουθεί ο μεταφραστής διαφέρει από κείμενο σε κείμενο και φυσικά από μεταφραστή σε μεταφραστή. Η κριτική σκέψη και ικανότητα, σε συνδυασμό με την αντίληψη του μεταφραστή όσον αφορά την διαχείριση των μεταφραστικών προκλήσεων, είναι οι βασικές παράμετροι που πρέπει κανείς να λάβει υπόψη για να κρίνει μια μετάφραση. Οι γνώσεις του μεταφραστή δεν πρέπει να περιορίζονται στην ικανότητα να μεταφράσει κατά λέξη ένα κείμενο. Ο ίδιος οφείλει να έχει κατακτήσει τις έννοιες της σημασιολογίας και της πραγματολογίας, αλλά και να γνωρίζει την διαδικασία της γλωσσικής τοπικοποίησης.

Σύμφωνα με την **M. Baker** , (1992, σελ. 217), «η **πραγματολογία** είναι η μελέτη της γλώσσας εν χρήσει. Είναι η μελέτη του νοήματος, όχι όπως γεννιέται από τα γλωσσικά συστήματα, αλλά όπως μεταδίδεται και χειραγωγείται από τους συμμετέχοντες σε μια επικοινωνιακή κατάσταση».

Συνεπώς, έχει περισσότερο να κάνει με την ανάλυση αυτού που εννοούν οι άνθρωποι με τα εκφωνήματά τους παρά με το τι μπορεί να σημαίνουν, από μόνες τους, οι ίδιες οι λέξεις και οι φράσεις που χρησιμοποιούνται σε αυτά τα εκφωνήματα». Ο μεταφραστής λοιπόν, θα πρέπει να ασχοληθεί τόσο με την αυτούσια έννοια των λέξεων, όσο και με τα κρυφά νοήματα πίσω από αυτές. Επιπλέον, χρειάζεται να γνωρίζει την μεταφραστική περίσταση του κειμένου που μεταφράζει,

έτσι ώστε να προβαίνει σε τοπικοποίηση των όρων που μπορεί να θεωρηθούν δυσνόητοι στους αντίστοιχους αναγνώστες. Τα μεταφραστικά προβλήματα που προκύπτουν λοιπόν είναι πολυάριθμα και χρήζουν σωστής διαχείρισης.

Κατά την διαδικασία μετάφρασης της *Κόκκινης Κλωστής*, εντοπίσαμε αρκετά σημεία στα οποία κληθήκαμε να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή. Τα περισσότερα από αυτά έχουν προαναφερθεί, σε αυτό το σημείο βέβαια θα αναλύσουμε τον τρόπο με τον οποίο τα διαχειριστήκαμε. Ξεκινώντας από την χρήση του ρήματος «tag», αναφέραμε ήδη πως δεν υπάρχει αυτολεξεί μετάφρασή του στα ελληνικά. Πρόκειται για μια λέξη που χρησιμοποιούν κατά κόρον οι νέοι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, «κάνω tag, tagάρω». Για να το μεταφράσουμε, χρησιμοποιήσαμε την τεχνική της μετάταξης (transposition) ώστε να αποδώσουμε το νόημα «στέλνω μήνυμα, επικοινωνώ, απαντάω» και κατά συνέπεια να μην υπάρχει αλλαγή στο αρχικό νόημα του κειμένου. Όσον αφορά την πρόταση «the wind was so strong that day, we were stupid to cross», χρειάστηκε να επικαλεστούμε την τεχνική της ισοδυναμίας (equivalence) και να χωρίσουμε την μετάφρασή της σε δυο ξεχωριστές προτάσεις, ώστε να καταστήσουμε το νόημα πιο κατανοητό. Δηλαδή «τόσο δυνατό αέρα. Θα πρέπει να ήμασταν ανόητοι που αποφασίσαμε να τη διασχίσουμε». Σχετικά με την μεταφορική χρήση της γλώσσας από την συγγραφέα, θα πρέπει να αναφέρουμε πως δεν υπάρχει παντού αυτούσια μετάφραση παρομοιώσεων που χρησιμοποιεί στο πρωτότυπο. Παρακάτω η πρόταση «my breath came white» μεταφράστηκε με τη χρήση της μετάταξης (transposition) ως «η ανάσα μου άσπρισε». Δηλαδή το επίθετο «white» έγινε ρήμα «άσπρισε». Σε κάποια σημεία του κειμένου, υπάρχουν επίσης κάποιες «υπερβολές», οι οποίες δεν μεταφράζονται με τον ίδιο τρόπο στα ελληνικά.

Ως προς το **συντακτικό επίπεδο** διακρίναμε επιπλέον τα εξής: «**the people here argue back**», «**- yeah, straight into winter**», «**like the way the sky gets in the desert sometimes**», «**the stars rained down like the sky was trying to empty itself**».

Ένα σημείο που μας φάνηκε δύσκολο ήταν η μετάφραση της πρότασης «the people here argue back», για την οποία επικαλεστήκαμε την τεχνική της μετατροπίας (modulation). Αντί να αποδώσουμε ως νόημα το ότι «οι άνθρωποι εδώ διαπληκτίζονται μαζί της», προτιμήσαμε να μεταφράσουμε την πρόταση ως «οι

άνθρωποι εδώ φέρνουν αντιρρήσεις» ώστε να εκφράζει την ίδια ιδέα διατηρώντας το αρχικό νόημα με το πρωτότυπο κείμενο.

Άλλο σημείο που μας δυσκόλεψε ήταν το «- yeah, straight into winter». Τελικά το μεταφράσαμε χρησιμοποιώντας ξανά την τεχνική της μετατροπίας και μετατρέποντάς το σε «-ναι, κατευθείαν στην καρδιά του χειμώνα». Με αυτόν τον τρόπο αλλάξαμε προοπτική και προσαρμόσαμε το κείμενο ώστε να εκφράζει την ίδια ιδέα διατηρώντας το αρχικό νόημα.

Δυσκολία αντιμετωπίσαμε επίσης στο «like the way the sky gets in the desert sometimes». Αυτό το μεταφράσαμε χρησιμοποιώντας την τεχνική της μετατροπίας ως «σαν τον ουρανό της ερήμου μερικές φορές». Έτσι προσαρμόσαμε την πρόταση ώστε να εκφράζει την ίδια ιδέα με διατήρηση του αρχικού νοήματος.

Ακόμη δυσκολευτήκαμε στην πρόταση «the stars rained down like the sky was trying to empty itself». Αυτό συνέβη διότι δεν μπορούσε να αποδοθεί σωστά το νόημα της πρότασης στα ελληνικά χρησιμοποιώντας κατά λέξη μετάφραση. Επομένως, το μετατρέψαμε, κάνοντας χρήση της τεχνικής της μετατροπίας, σε «τα αστέρια έπεφταν βροχή σαν ο ουρανός να προσπαθούσε να αδειάσει» διατηρώντας το αρχικό νόημα.

Ως προς το **σημασιολογικό επίπεδο** ξεχωρίσαμε επίσης τα εξής: **«full of oak arches»**, **«Mom's shoulders went stiff»** **«She hates to be wrong»**, **«She argued the best point she had»**, **«that an old man carefully clips to the long tables»**, **«the whole world carved up»**, **«In the old days»**.

Το πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε με τη μετάφραση του «full of oak arches», το διαχειριστήκαμε χρησιμοποιώντας την τεχνική της μετατροπίας, μετατρέποντάς το σε «γεμάτο με ανίδες από ξύλο βελανιδιάς». Έτσι προσαρμόσαμε ο κείμενο ώστε να συνάδει με τη γλώσσα - στόχο.

Άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε ήταν στην πρόταση «Mom's shoulders went stiff». Αυτό το επιλύσαμε χρησιμοποιώντας την τεχνική της μετατόπισης. Το μεταφράσαμε «Οι ώμοι της μαμάς σφίχτηκαν» αλλάζοντας γραμματική κατηγορία από επίθετο σε ρήμα, διατηρώντας το ευρύτερο νόημα.

Επιπλέον δυσκολευτήκαμε στην πρόταση «She hates to be wrong». Τη μεταφράσαμε με την τεχνική της μετατροπίας σε «Της κακοφαίνεται να έχει άδικο», διατηρώντας στην ουσία το αρχικό νόημα.

Δυσκολία αντιμετωπίσαμε και στη μετάφραση του «She argued the best point she had», το οποίο φροντίσαμε να μεταφράσουμε με την τεχνική της μετατροπίας ως «Εξέφρασε το καλύτερο επιχείρημα που είχε». Με αυτόν τον τρόπο δεν αλλοιώθηκε το αρχικό νόημα του κειμένου.

Ένα ακόμη πρόβλημα που συναντήσαμε στη μετάφραση ήταν στο «that an old man carefully clips to the long tables». Το αντιμετωπίσαμε χρησιμοποιώντας την τεχνική της μετατροπίας μεταφράζοντάς το σε «τα οποία στρώνει προσεκτικά στα μακριά τραπέζια ένας γέρος». Με αυτόν τον τρόπο προσαρμόζοντας την πρόταση έτσι ώστε να διατηρεί το αρχικό νόημα.

Επίσης πρόβλημα υπήρξε στη μετάφραση του «the whole world carved up». Χρησιμοποιήσαμε και εδώ την τεχνική της μετατροπίας και το μεταφράσαμε σε «όλος ο κόσμος τεμαχισμένος» εκφράζοντας την ίδια ιδέα με το αρχικό κείμενο.

Επιπλέον δυσκολία συναντήσαμε με τη μετάφραση του «In the old days». Και εδώ χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουμε την τεχνική της μετατροπίας ερμηνεύοντάς το ως «Τα παλιά χρόνια». Έτσι αλλάξαμε προοπτική, προσαρμόζοντας τη φράση και εκφράζοντας την ίδια ιδέα με το αρχικό κείμενο.

Μετατόπιση χρησιμοποιήσαμε επίσης για την μετάφραση του «the Greening», το οποίο και μεταφράστηκε ως «το Οικολογικό» σε με σκοπό να αντικατοπτρίζει με κυριολεκτικό τρόπο το αρχικό μήνυμα.

Αξίζει να σημειωθεί πως στο μεγαλύτερο μέρος του κειμένου ακολουθήθηκε η κατά λέξη μετάφραση (*traduction littérale ou mot à mot*), κυρίως επειδή το νόημα του πρωτότυπου μπορούσε να αποδοθεί με τον ίδιο τρόπο και παρόμοια μορφή στα ελληνικά. Για παράδειγμα το «Movement» αποδόθηκε ως Κίνημα/Κίνηση διατηρώντας έτσι την αρχική του έννοια.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Κόκκινη Κλωστή, της Sofia Samatar αποτέλεσε ένα εξαιρετικό κείμενο-πηγή το οποίο μας έδωσε την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουμε διάφορες μεταφραστικές τεχνικές και να προσπαθήσουμε να αποδώσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο τις παραστατικές περιγραφές της. Πιο αναλυτικά, η μεταφραστική διαδικασία που ακολουθήσαμε ήταν αρκετά απαιτητική και χρειάστηκαν αρκετές προσπάθειες, επιτυχημένες και μη, για να καταλήξουμε στο τελικό μετάφρασμα. Η επιλογή του συγκεκριμένου κειμένου ήταν ιδανική καθώς ο λόγος, η γλώσσα και το ύφος της συγγραφέως ήταν κατανοητό και ενδιαφέρον. Το περιεχόμενό του ήταν ιδιαίτερα προσεγμένο και καθόλου κουραστικό, καθώς η συγγραφέας περιορίστηκε στην αναφορά πολύ συγκεκριμένων σκηνών-περιστατικών και προσώπων. Αν και τα μεταφραστικά προβλήματα που αντιμετωπίσαμε ήταν αρκετά, τα διαχειριστήκαμε όσο το δυνατόν καλύτερα χρησιμοποιώντας τις μεταφραστικές τεχνικές των Vinay & Darbelnet. Χρησιμοποιήσαμε πλήθος διαδικτυακών λεξικών, ώστε να βρούμε την κατάλληλη απόδοση για κάθε λέξη του κειμένου. Ίσως σε κάποια σημεία, η μετάφρασή μας να μην κατάφερε να ξεπεράσει απόλυτα τα μεταφραστικά εμπόδια που προέκυψαν. Κύριοι παράγοντες για αυτό ήταν το εξαιρετικά ποιητικό-μεταφορικό λεξιλόγιο της συγγραφέως σε αυτά τα σημεία, καθώς και οι γλαφυρές περιγραφές της. Παρόλα αυτά πιστεύουμε ότι το αποτέλεσμα μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό.

Ελπίζουμε πως η σύνθεση της παρούσας εργασίας θα μας βοηθήσει μελλοντικά στο να συντάξουμε παρόμοιες έρευνες, σχετικές με την γλωσσολογία και τη μετάφραση αλλά και στο να κατανοήσουμε την αξία και την δυσκολία της μετάφρασης.

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Samatar, S., (2016), The Red Thread, Lightspeed Magazine, url: <http://www.lightspeedmagazine.com/fiction/the-red-thread/>

Κουτσιβίτης, Β., (1990-1991), Διεθνείς τάσεις στη Θεωρία της Μετάφρασης, Γλωσσολογία.

Τσίγκου Μ., (2011), Γλωσσολογία και Μετάφραση: Προσεγγίζοντας τη Μεταφραστική Μονάδα, Αθήνα: Διάυλος.

Κεντρωτής, Γ. Θεωρία και Πράξη της Μετάφρασης, Αθήνα: Διάυλος, 2000.

Munday, J. (2004), Μεταφραστικές σπουδές: θεωρίες και εφαρμογές, μτφρ. Άγγελος Φιλιππάτος, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα

E. A. Nida and C.R. Taber, The Theory and Practice of Translation (Leiden: Brill, 1974), σελ. 77.

Baker, M. (1992), In Other Words : A Coursebook on Translation, Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge

Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1958/2000). A Methodology for Translation. [An excerpt from Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation], trans. and eds. J. C. Sager & M.-J. Hamel, Amsterdam: John Benjamins, 1995. The Translation Studies Reader (pp. 84–93). London: Routledge.

Munday, J., (2016), Introducing translation studies: Theories and applications, Routledge.

Newmark P., (1988), A Textbook of Translation, London : Prentice Hall.

Διαδικτυακή βιβλιογραφία

www.el.wikipedia.com (Ελληνική Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια)

Αναφορές

1. “*Apocalyptic Literature*” Bloomsbury Publishing Ltd. 1993.

2. Booker, Keith M. (1994). *"The Dystopian Impulse in Modern Literature"*. Westport, CT: Greenwood Press. ISBN 9780313290923.
3. Young, Moira (2011-10-22). *"Why is dystopia so appealing to young adults?"*. The Guardian. ISSN 0261-3077. Retrieved 2020-06-03.
4. Ames, Melissa (2013). *"Engaging "Apolitical" Adolescents: "Analyzing the Popularity and Educational Potential of Dystopian Literature Post-9/11"*. The High School Journal. 97 (1):3-20. doi:10.1353/hsj.2013.0023. JSTOR 43281204. S2CID 145131295